

Nr 33

Av herr **Hermansson m. fl.**, om viss utredning angående säkerhetspolisens register.

(Lika lydande med motion nr 25 i Första kammaren)

I en av universitetslektor Sven Rydenfeldt och redaktör Janerik Larsson år 1966 utgiven bok "Säkerhetspolisens hemliga register" anföres under rubriken Åsiktsfrihet och åsiktsbrott i Sverige:

För att kunna komma i fråga för anställning inom de flesta yrken måste man ha vissa kunskaps- och yrkesmässiga meriter. Det finns emellertid ett antal yrken där den sökande därutöver måste kunna styrka att han har "en sådan inställning till vår demokratiska samhällsordning att han kan förväntas att under alla förhållanden komma att tillförlitligen fullgöra sin tjänsteplikt". I första hand gäller detta tjänster inom försvaret, inom företag med försvarsviktig produktion, inom polisen och inom vaktbolagen.

Den grupp som i vårt land anses diskvalificerad för dessa tjänster domineras numera helt av "kommunisterna". En i sammanhanget viktig fråga blir då frågan vilka egenskaper en person skall uppvisa för att räknas som "kommunist". Måste han vara partimedlem, eller är kraven mindre stränga?

Svaret blir att säkerhetspolisen här är mycket blygsam i sina anspråk. Enligt vissa uppgifter skulle det räcka om en person "köpt enstaka exemplar av kommunistisk litteratur" eller uttalat sig kritiskt om det bestående samhället.

Det är dock ingalunda något krav att personen i fråga själv skall vara kommunist. Det räcker om make, föräldrar, syskon eller vissa släktingar är det. En väsentlig fråga i detta sammanhang är om "släktgränsen" går vid svågrar eller kusiner. Ibland behöver man tydligen inte ens vara släkt med en kommunist för att bli diskvalificerad. Det kan räcka om man vänskapligen umgås med en sådan.

Bland de praktiska konsekvenser en registrering kan medföra må nämnas att den registrerade förvägras tillträde till vissa yrken, förvägras befordran i sin tjänst eller direkt avskedas.

I den nämnda boken redovisas ett trettiotal fall avseende personer som hindrats att få vissa anställningar eller avskedats från anställningar etc. uppenbarligen därför att de ansetts i viss mening "belastade". Det handlar här icke om brottsliga handlingar, vilka i så fall givetvis skulle ha beiv-

rats, utan om värderingar grundade på antagande att vederbörande av vissa skäl skulle utgöra en s. k. säkerhetsrisk. Det gäller i dessa enskilda fall anställningar som poliser, vaktmän av olika slag, militärmusiker, städerskor vid militära inrättningar, byggnadsarbetare vid försvarsbyggen, andra statliga anställningar o.s.v.

Det är omöjligt för en utomstående att kontrollera eller fullständigt värdera de av universitetslektor Sven Rydenfeldt och redaktör Janerik Larsson redovisade fallen. Som de relateras är de mycket upprörande. De pekar på att i vårt land skulle förekomma ett system, där människor vägras anställning, vägras befordran eller avskedas på grund av sina politiska åsikter eller på grund av släktskap eller vänskap med personer som hyser vissa politiska åsikter. Människor straffas, inte därför att de begått vissa handlingar, utan därför att de förutsättes under vissa speciella premisser kunna tänkas begå dessa handlingar. Möjligheten att överklaga de av okända myndigheter fällda domarna är praktiskt taget obefintlig, därför att besked vanligen inte ges om verkliga orsaken till avsked eller vägrad anställning. Någon gottgörelse för psykiskt lidande och ekonomiska förluster lämnas inte.

De uppgifter som blivit kända om detta system har väckt indignation bland många människor. Man betraktar dem som stridande mot principerna i våra grundlagar och som oförenliga med en demokratisk ordning. Enligt vår mening bör alla dessa upprörande fall som redovisats i den offentliga debatten eller som på annat sätt kan bli kända och som handlar om människor vilka hindrats få anställningar eller avskedats från sina arbeten etc., tydligen på grund av uppgifter från säkerhetspolisens hemliga register, göras till föremål för undersökning av en parlamentarisk kommission. Resultatet av en sådan undersökning borde i sin helhet publiceras i en vitbok.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om tillsättande av en utredning, vari riksdagens samtliga partier är representerade, för att undersöka de fall som påtalats i den offentliga debatten eller som på annat sätt kan bli kända där personer hindrats få vissa anställningar eller avskedats från sina arbeten tydligen på grund av uppgifter från säkerhetspolisens hemliga register.

Stockholm den 12 januari 1967

C. H. Hermansson (k) *Axel Jansson (k)* *Gunvor Ryding (k)*
Gösta Andersson (k) *Henning Nilsson (k)* *Gustav Lorentzon (k)*
Sven Hector (k) *Erik Karlsson (k)*